

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/122/2020
Identifikačné číslo spisu:	1213215178
Dátum vydania rozhodnutia:	24.08.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Erika Šobichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1213215178.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Šobichovej a členov senátu JUDr. Martina Vladíka a Mgr. Petra Melichera, v právnej veci žalobcu: Fond na podporu vzdelávania, so sídlom v Bratislave, Panenská 29, IČO: 47 245 531, právne zastúpeného: GARAJ & Partners s.r.o., advokátska spoločnosť so sídlom v Bratislave, Jozefská 3, IČO: 35 951 125, proti žalovanému: J. Ľ. X., nar. XX.X.XXXX, bytom R. XX, L., právne zastúpenému: AK Ivanova s. r. o., advokátska spoločnosť so sídlom Zelená 2, Bratislava, IČO: 47 237 465, o zaplatenie 6 827,15 Eur s príslušenstvom, v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 20 Cpr 6/2013, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 7 CoPr 7/2016-829 zo dňa 20. septembra 2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 6.827,15 eur s úrokom z omeškania vo výške 8,75 % ročne od 21.12.2012 do zaplatenia a náhradu trov konania vo výške 409,50 Eur a trovy právneho zastúpenia vo výške 5.791,08 eur, a to všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a vo zvyšku žalobu zamietol.

2. Svoje rozhodnutie právne odôvodnil ustanovením § 1 ods. 1, 3, § 2 ods. 1, § 3 ods. 1, § 3 ods. 8, § 4, § 5 ods. 1, § 5 ods. 4 zákona č. 200/1997 Z. z. o Študentskom pôžičkovom fonde (ďalej len „zákon o pôžičkovom fonde“), § 7 ods. 1, 2, 3, § 8 ods. 1, § 8 ods. 14, § 9 ods. 1, § 11 ods. 1, § 11 ods. 2 Štatútu Študentského pôžičkového fondu z novembra 2007, § 1 ods. 1, 2, 3, 4, § 11 ods. 1, § 17 ods. 3, § 222 ods. 1, 2, 3, § 222 ods. 6, § 223 ods. 1, 2, § 223 ods. 5, § 226 ods. 1, 2, 3, 4 zákona č. 311/2001 Z.z. Zákonník práce (ďalej len „Zákonník práce“), § 3 ods. 1, § 39, § 100 ods. 1, 2, § 101, § 107 ods. 1, 2, § 451 ods. 1, 2, § 456, § 457, § 488, § 489, § 517 ods. 1, 2, § 559 ods. 1, 2 zákona č. 40/1964 Z.z. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“), § 3 ods. 1, § 10c Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z. (ďalej len „Nariadenie,“). Vecne rozhodnutie zdôvodnil tým, že dohody o vykonaní

práce uzavreté medzi účastníkmi sú absolútne neplatné v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka, pretože obchádzajú zákon, a to § 5 ods. 4 zákona o pôžičkovom fonde, a vzhľadom na účel ich uzatvorenia sú nepochybne aj v rozpore s dobrými mravmi. Mal za to, že je nepochybným, že kompetencie člena rady Fondu nemožno charakterizovať výlučne ako kompetencie rozhodovacie a schvaľovacie. Rozhodovací a schvaľovací proces je potrebné vykladať v širšom zmysle slova, tento proces v sebe zahŕňa aj predkladanie pripomienok, návrhov, vypracovanie analýz, koncepcií či iných dokumentov súvisiacich s právomocou rady fondu. Z tohto dôvodu ani za tieto činnosti nemá člen rady Fondu nárok na odmenu, teda vyplatenie akejkoľvek odmeny členovi rady Fondu v súvislosti s výkonom jeho funkcie člena rady Fondu neprichádzalo do úvahy práve s poukazom na ustanovenie § 3 ods. 8 zákona o pôžičkovom fonde. S poukazom na ustanovenie § 457 Občianskeho zákonníka súd prvej inštancie ustálil, že žalovaný je povinný vrátiť žalobcovi vyplatené odmeny na základe uzatvorených dohôd o vykonaní práce v celkovej sume 6.827,15 eur. Naproti tomu však žalobcovi nevznikla povinnosť vrátiť prijaté plnenia žalovanému, nakoľko toto plnenie vykonával žalovaný v rámci výkonu svojej funkcie člena rady Fondu ako vyplýva z porovnania pôsobnosti rady Fondu ustanovenej v zákone a v Štatúte fondu so znením uzatvorených dohôd o vykonaní práce. Nakoľko medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovaným nevznikol platne pracovnoprávny vzťah a žalovaný nezískal status zamestnanca, súd prvej inštancie ustálil, že na žalovaného sa nemôže vzťahovať ochrana v zmysle § 17 ods. 3 Zákonníka práce. Mal za to, že neplatnosť dohôd o vykonaní práce zaviniť aj žalovaný, ktorý mal mať vedomosť o tom, že ako člen rady Fondu nemôže byť jeho zamestnancom a za výkon funkcie člena rady Fondu nemôže poberať odmenu. Pri posudzovaní námietky premlčania vznesenej v konaní žalovaným súd prvej inštancie ustálil, že žalobca sa dozvedel o okolnostiach rozhodujúcich pre uplatnenie jeho práva na vydanie bezdôvodného obohatenia, t. j. o absolútnej neplatnosti uzavretých dohôd o vykonaní práce až na základe memoranda zo dňa 5.10.2011, preto subjektívna premlčacia doba u všetkých dohôd o vykonaní práce uzavretých medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovaným začala plynúť dňa 5.10.2011 a uplynula dňa 5.10.2013. Keďže žalobca žalobu podal dňa 21.12.2012, stalo sa tak pred uplynutím premlčacej doby, preto námietku premlčania vznesenú žalovaným posúdil ako nedôvodnú. Ako dôvodný posúdil súd prvej inštancie aj nárok žalobcu na úroky z omeškania, vychádzajúc z toho, že žalovaný si svoj dlh (plnenia získané na základe absolútne neplatných dohôd v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka) nesplnil riadne a včas a priznal žalobcovi úroky z omeškania od 21.12.2012 do zaplatenia, t. j. od podania návrhu na súd. Vo zvyšku žalobu v časti uplatňovaných úrokov z omeškania od 18.12.2012 do 20.12.2012 zamietol, keďže nemal za preukázané, že výzva na úhradu zo dňa 4.12.2012 bola žalovanému doručená dňa 14.12.2012.

3. Na odvolanie žalobcu (čo do trov konania) a žalovaného Krajský súd v Bratislave (ďalej aj ako „odvolací súd“) rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o trovách konania zmenil tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania vo výške 8 217,06 Eur k rukám právneho zástupcu žalobcu a to v lehote do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Vo zvyšnej napadnutej časti rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Žalobcovi proti žalovanému priznal nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania.

4. Odvolací súd preskúmal vec a s poukazom na § 387 ods. 2 CSP poukázal na to, že predmetom odvolacieho konania bolo posúdenie vecnej správnosti výroku rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 6.827,15 eur s úrokom z omeškania vo výške 8,75 % ročne od 21.12.2012 do zaplatenia, keď dospel k záveru, že dohody o vykonaní práce (Dohoda zo dňa 11.3.2010, Dohoda zo dňa 19.4.2010, Dohoda zo dňa 14.6.2010, Dohoda zo dňa 20.10.2010, Dohoda zo dňa 15.12.2010 a Dohoda zo dňa 17.12.2010), ktoré so žalovaným, ako členom rady Fondu a jeho dozornej rady uzavrel právny predchodca žalobcu (Študentský pôžičkový fond), sú absolútne neplatné a v rozpore s dobrými mravmi, nakoľko svojim obsahom odporujú ustanoveniu § 5 zákona o pôžičkovom fonde z dôvodu, že funkcia člena rady Fondu a člena dozornej rady Fondu nebola honorovaná a nebolo možné od nej očakávať žiadny finančný profit, príjem alebo odmenu a zároveň vylučovala možnosť, aby tá istá osoba bola súčasne zamestnancom Fondu a aj členom jeho rady.

5. Odvolací súd, prihliadajúc na obsah súdneho spisu a z neho vyplývajúci skutkový stav, nezistiac v postupe súdu prvej inštancie žiadne vady týkajúce sa procesných podmienok (§ 380 ods. 2 C.s.p.), sa v

celom rozsahu po skutkovej a právnej stránke stotožnil s dôvodmi týkajúcimi sa odvolaním napadnutého výroku rozsudku prvoinštančného súdu, ktorým uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 6.827,15 eur s úrokom z omeškania vo výške 8,75 % ročne od 21.12.2012 do zaplattenia a v ktorom dostatočne zodpovedal na v konaní nastolené otázky majúce pri rozhodovaní o uplatnenom nároku podstatný význam. K doplneniu dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie vzťahujúcich sa k prisudzujúcemu výroku vo veci samej a v záujme dôsledného vyporiadania sa s odvolacími námietkami odvolací súd uviedol:

6. V posudzovanom prípade odvolací súd považoval skutkové zistenia súdu prvej inštancie za úplné a ich právne posúdenie súdom prvej inštancie za správne. Odvolací súd bol v zhode so súdom prvej inštancie, že nárok žalobcu bol uplatnený včas, nakoľko ku dňu podania žaloby (21.12.2012) nedošlo k uplynutiu subjektívnej premĺčacej doby pre vydanie bezdôvodného obohatenia. Pre plynutie subjektívnej dvojročnej premĺčacej lehoty je rozhodujúci okamih, kedy žalobca skutočne (reálne) zistil, že dohody o vykonaní práce uzavreté so žalovaným sú neplatné, a teda, že plnenie na ich základe predstavuje bezdôvodné obohatenie. Za okamih začatia plynutia subjektívnej premĺčacej doby je potrebné považovať deň 5.10.2011 (oboznámenie sa s obsahom právneho stanoviska), kedy sa žalobca o neplatnosti dohôd o vykonaní práce skutočne dozvedel. Okamih samotného uzavretia predmetných dohôd nemôže vyvolávať začiatok plynutia subjektívnej premĺčacej doby, nakoľko samotným uzavretím dohôd k vzniku bezdôvodného obohatenia ešte nedošlo a navyše pôvodné vedenie žalobcu malo za to, že tieto dohody sú platnými právnymi úkonmi. Plynutie subjektívnej premĺčacej lehoty je viazané na reálnu vedomosť o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na úkor žalobcu obohatil. Ak žalobca (jeho právny predchodca) považoval v čase uzatvárania dohôd tieto za platné právne úkony a odmeny z nich poskytnuté za oprávnené, nemožno hovoriť, že žalobca v čase ich uzatvárania vedel, že na strane žalovaného došlo k bezdôvodnému obohateniu. Nie je pritom rozhodujúce ani to, či sa oprávnený o svojom práve nedozvedel vlastným zavinením, teda či sa mohol o svojom práve dozvedieť alebo mal dozvedieť pri vynaložení potrebnej starostlivosti. Pre ustálenie okamihu začatia plynutia subjektívnej premĺčacej doby je možné považovať až okamih upozornenia účastníka zmluvy na jej neplatnosť, napríklad kontrolnými orgánmi (rada Fondu, dozorná rada Fondu na podnet Národnej rady SR), vychádzajúc z judikátu R 1/1979. Preto až po predĺžení Memoranda advokátskej kancelárie AENEA Legal, s.r.o. z 5.10.2011 bol žalobca upozornený revíznym orgánom o jej neplatnosti. Z výročnej správy o hospodárení a činnosti fondu za rok 2010 uvedené nedostatky nevyplynuli a táto správa nebola schválená Výborom Národnej rady Slovenskej republiky pre vzdelávanie, vedu, mládež a šport, na zasadnutí dňa 16.6.2011, práve pre nedostatky týkajúce sa výšky nákladov fondu k mzdovým prostriedkom. Námietky žalovaného, že v texte Memoranda vypracovaného právnym zástupcom žalobcu dňa 5.10.2011 nie je ani len zmienka o neplatnosti uzatvorených dohôd, posúdil odvolací súd ako nedôvodné. Z obsahu Memoranda vypracovaného advokátskou kanceláriou AEANEA Legal s.r.o. jednoznačne vyplýva, že jeho predmetom bola problematika uzatvárania dohôd o vykonaní práce členov rady Fondu a členov dozornej rady s právnym predchodcom žalobcu a ich súlad s ustanovením § 5 ods. 4 zákona o pôžičkovom fonde, v ktorého závere je uvedené: „Dohoda o vykonaní práce uzatvorená členom rady fondu a členom dozornej rady s ŠPF, nie je v súlade s ust. § 5 ods. 4 zákona o ŠPF.“

7. Žalovaný v podanom odvolaní ďalej namietal, že z ustanovenia § 5 zákona o pôžičkovom fonde nevyplýva zákaz pre členov rady Fondu obstarávať a poskytovať Fondu nad rámec svojej funkcie aj iné plnenia na základe iných súkromnoprávných vzťahov napr. formou dohody o vykonaní práce a iných. Odvolací súd v tejto súvislosti poukázal na to, že je zrejmé, že práce, ktoré boli na základe dohôd vykonané, súvisia s pôsobnosťou rady Fondu (§ 4 zákona o pôžičkovom fonde) a tým aj s pôsobnosťou jednotlivých členov rady Fondu. Žalovaný ako člen rady Fondu nebol oprávnený od žalobcu za tieto plnenia prijať odmenu, nakoľko výkon jeho funkcie v rade Fondu bol čestný. Navyše uzatvorením tejto dohody vznikol medzi žalovaným a žalobcom pracovnoprávny vzťah a teda došlo k porušeniu ustanovenia § 5 ods. 4 zákona o pôžičkovom fonde. Odvolací súd mal za to, že ustanovenie § 5 ods. 4 cit. zákona je potrebné vykladať tak, že tá istá osoba nemôže byť súčasne členom rady Fondu a zamestnancom Fondu. Za zamestnanca Fondu sa považuje aj osoba, ktorá vstúpila do pracovnoprávneho vzťahu na základe dohody, resp. dohôd o vykonaní práce. Žalovaný na základe dohôd poskytol ako zamestnanec zamestnávateľovi - Fondu plnenia, ktoré priamo súviseli s výkonom

jeho funkcie ako člena rady Fondu a za takéto plnenia prijal odmenu. Z obsahu týchto dohôd, vyjadrenia žalovaného nepochybne vyplýva, že ich predmetom bolo poskytnutie plnenia priamo súvisiaceho s výkonom funkcie žalovaného člena rady Fondu. Možno teda uzavrieť, že plnenie, ktoré žalovaný v prospech Fondu poskytol, nebolo podľa svojho obsahu plnením nad rámec funkcie vykonávanej žalovaným vo Fonde a teda žalovaný ako člen rady Fondu prijal odmenu od žalobcu na základe dohôd o vykonaní práce, hoci musel vedieť, že členstvo a funkcie v rade Fondu sú čestné a takisto aj to, že člen rady Fondu nemôže byť aj zamestnancom Fondu. K rovnakému záveru však súd dospel aj v prípade žalobcu, keď už z obsahu týchto dohôd je nepochybné, že už pri ich uzatváraní so žalovaným si musel byť vedomý, že sú v rozpore so zákonom a teda neplatné práve pre rozpor s § 5 ods. 4 zákona o pôžičkovom fonde. Odvolací súd tak dal do pozornosti základnú rímsku zásadu „ignorantia iuris non excusat - neznalosť zákona neospravedlňuje“ a tiež „vigilantibus iura scripta sunt - právo patrí bdelym“, a to tak vo vzťahu k právnenému predchodcovi žalobcu ako aj vo vzťahu k osobe žalovaného.

8. K námietke žalovaného, že je na mieste uvažovať o tom, či v danom prípade sa nejednalo o iný zmluvný vzťah, pričom jeho formu nemohol žalovaný ovplyvniť, odvolací súd uviedol, že kľúčom k správnenému záveru v prejednávanej veci je odpoveď na otázku, či na základe zmlúv označených ako Dohody o vykonaní práce vznikol medzi účastníkmi pracovnoprávny vzťah, resp. fakticky pracovný pomer. Pri posudzovaní, či v danom prípade sa jedná o pracovnoprávny vzťah, je potrebné vychádzať z definície pojmu závislej činnosti podľa ustanovenia Zákonníka práce, pričom tento vzťah by musel mať znaky závislej práce a žalovaný by na jeho základe musel vykonávať závislú prácu a mať postavenie zamestnanca. Ak účastníci uzatvárali zmluvy na podklade skutočnej, vážnej vôle so zámerom vyvolať nimi právne účinky, ale týmto spôsobom len obchádzali zákon a absenciu jeho ustanovení, jedná sa o simulovaný úkon (§ 41a ods. 1 Občianskeho zákonníka). V prípade simulácie zákonom nedovoleného konania sa nemôžu účastníci dovolávať právnych dôsledkov, ktoré nastali zo simulovaného právneho úkonu, ani s ním zastieraného neplatného úkonu. Inými slovami legálne označený úkon, ktorým sa zastiera právom nedovolené konanie, nemôže vyvolať účinky právom inak spojené s platným právnym úkonom len preto, že je takto označený. Preto akékoľvek úvahy smerujúce k posudzovaniu zmluvného vzťahu medzi žalovaným a právnym predchodcom žalobcu napr. ako dohoda o vykonaní práce alebo iný právny vzťah, nie sú namieste.

9. K námietkam žalovaného, že činnosti uvedené v dohode nespádali do výkonu funkcie žalovaného ako člena rady Fondu, teda išlo o činnosť vykonávanú nad rámec funkcie člena rady Fondu, odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie dospel k správnenému záveru, že predmet činností, ktorý bol obsahom dohôd o vykonaní práce spadal do zákonom a štatútom vymedzeného rámca úloh člena rady Fondu. K tvrdeniu žalovaného v podanom odvolaní, že odmena za vykonané práce mu právom patrí, nakoľko čestná funkcia neznamená automaticky, že mu neprislúcha žiadna odplata, resp. náhrada za čas, ktorý do zadanej činnosti investoval a zároveň zodpovedá náhrade za stratu času, ktorú musel nevyhnutne vynaložiť na vypracovanie zadaných úloh, považoval odvolací súd za nevyhnutné uviesť, že podstatou výkonu funkcie člena rady Fondu je to, že táto funkcia je čestná a predovšetkým nezávislá na riaditeľovi Fondu (ktorého členovia rady Fondu vymenúvajú, odvolávajú a určujú jeho mzdu). Žalovaný, ako člen rady Fondu, si v rámci výkonu svojej schvaľovacej kompetencie schvaľoval to, čo sám mal vypracovať na základe uzavretých dohôd z čoho vyplýva, že neschvaľoval predložené materiály, ale materiály ním vypracované, čo mohlo ovplyvňovať i nezávislosť jeho rozhodovania, pričom je nutné zároveň poukázať na skutočnosť, že odmeňovanie členov rady Fondu a členov dozornej rady Fondu bolo zavedené až prijatím zákona č. 396/2012 Z. z. o Fonde na podporu vzdelávania (§ 2 ods. 4, 5), s účinnosťou od 1.1.2013, keď do jeho prijatia bola táto funkcia čestná, t. j. bezodplatná.

10. Vzhľadom k uvedenému sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil so správnym právnym záverom súdu prvej inštancie, že uzavreté dohody sú absolútne neplatným právnym úkonom, ako aj so záverom, že medzi stranami sporu nevznikol ich uzavretím faktický pracovný pomer s tým, že činnosti, ktoré sa žalovaný na základe týchto Dohôd zaviazal vykonávať, spadajú do pôsobnosti rady Fondu. Bolo potrebné poukázať na to, že dohody boli uzavreté v rozpore so zákonom o pôžičkovom fonde (§ 5 ods. 4 zákona) a Štatútom fondu upravujúcim činnosť Fondu, z ktorého vyplýva, že osoby disponujúce riadiacou, resp. kontrolnou mocou vo Fonde, nemôžu byť z inej svojej pozície podriadené napr. osobe,

ktorá disponuje mocou výkonnou. V posudzovanom spore je nepopierateľné, že žalovaný predmetné dohody uzavrel ako člen rady Fondu s právnym predchodcom žalobcu, zastúpeného riaditeľom Fondu podľa § 226 Zákonníka práce, v ktorých je dokonca označený ako zamestnanec (bod 1. dohôd), ktorým však v žiadnom prípade byť nemohol, nakoľko ustanovenie § 5 zákona o pôžičkovom fonde vylučovalo možnosť, aby tá istá osoba bola súčasne zamestnancom Fondu a aj členom jeho rady. Preto ak medzi účastníkmi platný pracovnoprávny vzťah, vzťah závislej práce nevznikol, žalovaný nezískal status zamestnanca a je vylúčenou aplikácia ustanovenia § 17 ods. 3 Zákonníka práce.

11. V danom prípade bolo dôvodným posudzovať nárok žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia v súlade s ustanovením § 451 Občianskeho zákonníka. Ak žalovaný vykonal činnosti z dohôd o vykonaní práce v prospech Fondu, tak Fond od neho prijal iba plnenie, ktoré mu vyplývalo z titulu výkonu jej čestnej (bezodplatnej) funkcie člena rady Fondu (t. j. plnil iba svoju zákonnú povinnosť) a žalovaný je aj v takom prípade povinný žalobcom poskytnuté finančné prostriedky vrátiť. Plnením si funkcie člena rady Fondu, ktorá bola čestná, vznikla žalovanému povinnosť vrátiť žalobcovi ním poskytnuté plnenie a žalobca nemá voči žalovanému žiadnu regresnú povinnosť z titulu „spotrebovaných“ plnení. Relevantným argumentom, pre ktorý je žalovaný povinný vrátiť žalobcovi ním poskytnuté plnenie, je právny úsudok, že činnosti, ktoré žalovaný mal vykonať na základe dohôd o vykonaní práce boli súčasťou jeho funkcie člena rady Fondu a vyplývali z jeho zákonného a štatútom vymedzeného rozsahu, pričom predmetné činnosti priamo súviseli so základnou úlohou fondu, ktorou je rozhodovanie o poskytnutí pôžičiek študentom.

12. Odvolací súd zohľadňujúc skutkový a právny stav platný v čase rozhodovania prvoinštančného súdu preskúmaval odvolaním napadnutý výrok o trovách konania pri zohľadnení procesnej úpravy platnej do 30.6.2016 (podľa ustanovenia O.s.p.). Nakoľko mal žalobca v konaní pred súdom prvej inštancie neúspech len v pomerne nepatrnej časti (úrokoch z omeškania vo výške 8,75 % ročne zo sumy 6.827,15 eur od 18.12.2012 do 20.12.2012), súd prvej inštancie pri rozhodovaní o trovách konania správne použil ustanovenie § 142 ods. 3 O.s.p. Vychádzajúc z obsahu odôvodnenia obsiahnutého v ods. 73 až 76 tohto rozhodnutia vzťahujúceho sa k posudzovaniu účelnosti trov žalobcu vynaložených na právne zastupovanie, odvolací súd výrok súdu prvej inštancie o trovách konania podľa § 388 C.s.p. zmenil a priznal žalobcovi náhradu trov prvoinštančného konania v celkovej výške 8.217,06 eur, pozostávajúcu zo zaplateného súdneho poplatku vo výške 409,50 eur a účelne vynaložených trov právneho zastúpenia vo výške 7.807,56 eur. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 262 ods. 1 a § 396 ods. 1 C.s.p.

13. Žalovaný podal proti všetkým výrokom rozsudku krajského súdu dovolanie. Dovolanie podal z dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, nakoľko rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola vyriešená. Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci a to z nasledovných dôvodov:

14. Dovolateľ považoval za nesprávne právne posúdenie veci konštatovanie odvolacieho súdu v zhode so súdom prvej inštancie, že nárok žalobcu bol uplatnený včas s tým, že pre plynutie premĺčacej doby je rozhodujúci okamih, kedy žalobca skutočne zistil, že sporné dohody sú neplatné a plnenie na ich základe predstavuje bezdôvodné obohatenie. Odvolací súd s poukazom na R 1/1979 považoval za okamih začatia plynutia premĺčacej doby 5.10.2011, kedy sa žalobca z MEMORANDA vypracovaného právnym zástupcom žalobcu dozvedel o neplatnosti sporných dohôd, pričom za nedôvodnú odvolací súd označil argumentáciu žalovaného, že v predmetnom memorande nie je ani len zmienka o neplatnosti sporných dohôd.

Nesprávnosť uvedeného právneho posúdenia spočíva v tom, že - podľa právnej teórie z ustanovenia § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka vyplýva, že oprávnený sa dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil vtedy, keď má objektívne k dispozícii informácie, ktoré mu umožňujú podať žalobu na vydanie bezdôvodného obohatenia, t. j., kedy nadobudol vedomosť o rozsahu bezdôvodného obohatenia a osobe obohateného. V prípade, že ide o bezdôvodné obohatenie získané plnením z absolútne neplatného právneho úkonu (ako v tomto prípade) uvedená absolútna

neplatnosť právneho úkonu má za následok, že právny úkon, t. j. v danom prípade sporné dohody sú neplatné od počiatku a preto k bezdôvodnému obohateniu žalovaného v tomto prípade došlo dňom, kedy žalovaný na podklade takto uzatvorených dohôd prijal od žalobcu plnenie - odmeny. Týmto dňom tak zároveň začala plynúť objektívna trojročná premlčacia lehota na vydanie bezdôvodného obohatenia § 107 ods. 2 OZ. Pokiaľ ide o spomínané memorandum vypracované dňa 5.10.2011, z ktorého sa mal podľa názoru odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie dozvedieť o absolútnej neplatnosti sporných dohôd dovolateľ trvá na tom, že v texte tohto memoranda nie je ani zmienka o neplatnosti uzatvorených dohôd, s ktorou námietkou sa odvolací súd žiadnym zrozumiteľným spôsobom nevysporiadal. Preto nemožno tvrdiť, že na základe tohto memoranda sa žalobca dozvedel o neplatnosti sporných dohôd. Z uvedeného vyplýva, že nárok žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia je v tomto prípade premlčaný z dôvodu uplynutia subjektívnej premlčacej lehoty na uplatnenie tohto práva.

15. Konštatovanie odvolacieho súdu a aj súdu prvej inštancie, že práce ktoré boli žalovaným vykonané na základe sporných dohôd súvisia s pôsobnosťou rady fondu a preto plnenie žalovaného na základe sporných dohôd neboli podľa svojho obsahu plnením nad rámec výkonu funkcie člena rady fondu, ale priamo súviseli s výkonom jeho funkcie ako člena rady fondu a preto žalovaný nebol oprávnený prijať od žalobcu za tieto plnenia odmeny, nakoľko žalovaný musel vedieť, že členstvo a funkcie v rade fondu sú čestné a že člen rady fondu nemôže byť aj zamestnancom fondu. Nesprávnosť právneho posúdenia spočíva podľa dovolateľa v tom, že v odôvodneniach rozhodnutia súdov sa nenachádza žiadne logické odôvodnenie ako súd dospel k právnemu záveru, že predmetom sporných dohôd boli činnosti priamo súvisiace s výkonom funkcie žalovaného ako člena rady fondu. Mal za to, že pri formulácii uvedených záverov došlo zo strany súdu prvej inštancie ako aj odvolacieho súdu k neprípustnému extenzívnemu výkladu zákonom vymedzených činností spadajúcich do funkcie člena rady fondu, ktorými sú činnosti rozhodovacie a schvaľovacie, keď uviedol, že na to, aby mohol člen rady fondu plniť svoju funkciu (rozhodovať na zasadnutiach rady fondu) musí sa na zasadnutia pripraviť štúdiom dokumentov, vypracovávaním návrhov a podkladov pre rozhodnutie a preto je vraj potrebné vykladať kompetencie rozhodovacie a schvaľovacie v širšom zmysle zahŕňajúc aj predkladanie pripomienok, návrh, analýz. Dovolať je toho názoru, že uvedená argumentácia v žiadnom smere nevyplýva zo zákona o ŠPF, pričom zákon o ŠPF a štatút ŠPF zverujú všetky tieto činnosti iným orgánom a osobám v rámci organizačných štruktúr ich fondu, to znamená riaditeľ a zamestnanci fondu. Tiež poukázal na dôvodovú správu k zákonu o ŠPF, podľa ktorej je rada fondu orgánom, ktorý prijíma rozhodnutia a činnosť jeho členov má výlučne rozhodovací a schvaľovací charakter, pričom odvolací súd sa právne nevysporiadal ani s uvedenou argumentáciou.

Podľa generálneho ustanovenia § 3 ods. 1 Zákona o ŠPF je rada fondu najvyšším orgánom fondu, ktorá vykonáva správu fondu a riadi jeho činnosť. Tieto činnosti rada fondu realizuje plnením úloh patriacich do jej pôsobnosti v zmysle § 4 zákona o ŠPF a § 8 ods. 14 štatútu fondu a jednak tým, že menuje riaditeľa fondu, ktorý podľa § 5 ods. 1 Zákona o ŠPF koná vo všetkých veciach fondu okrem tých, ktoré podľa zákona a štatútu patria do pôsobnosti rady fondu a dozornej rady. Zákon o ŠPF síce len demonštratívne vymenúva, čo patrí do pôsobnosti rady fondu, avšak z tejto formulácie jednoznačne vyplýva, že rada fondu má výlučne rozhodovaciu a schvaľovaciu právomoc; inak povedané úlohou člena rady fondu je rozhodovať o predložených návrhoch. Žiadne ustanovenia zákona o ŠPF ani štatút ŠPF neukladá členom rady fondu tvoriť a predkladať návrhy, prípadne ich analyzovať alebo pripomienkovať. Uvedené fakultatívne oprávnenie je definované len v § 8 ods. 15 štatútu fondu, ktoré oprávňuje členov rady fondu predkladať rade fondu návrhy a podnety, ide však len o oprávnenie a nie povinnosť. Z uvedeného celkom jasne a zrozumiteľne vyplýva, že do rámca výkonu funkcie člena rady fondu nespadá povinnosť člena rady fondu vypracovávať rôzne návrhy i analýzy koncepcie a ani iné analytické úlohy, ktoré činnosti žalovaný vykonával na základe uzatvorených dohôd a preto právny záver súdu, že činnosti, ktoré žalovaný na základe sporných dohôd vykonával priamo súviseli s výkonom jeho funkcie ako člena rady fondu je absolútne nesprávny. Ďalej uviedol, že žalovaný ako aj ostatní členovia rady fondu výkonom činnosti na základe sporných dohôd nahrádzali úlohy, ktoré mali v zmysle štatútu fondu vykonávať vedúci oddelení fondu, ktorí boli zamestnancami fondu a poberali za svoju prácu mzdu. Títo vedúci oddelenia fondu mali v zmysle § 11 štatútu fondu zabezpečovať napr. prípravu podkladov na rokovanie orgánov fondu a preto už len z uvedeného dôvodu nemožno súhlasiť s argumentáciou odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie, že rozhodovací a schvaľovací proces s

ohľadom na zákonom definovanú pôsobnosť rady fondu v sebe zahŕňa aj predkladanie návrhov a ich pripomienkovanie. Z dôvodu absencie uvedeného zamestnaneckého aparátu bol tak vtedajší riaditeľ fondu nútený zabezpečovať plnenie úloh, ktoré mali patriť vedúcim oddelení prostredníctvom dohôd uzatváraných s členmi rady fondu, ktorí túto činnosť vykonávali mimo rámca výkonu svojej funkcie člena rady fondu.

16. Konštatovanie odvolacieho súdu, že sa stotožňuje so správnym právnym názorom súdu, že uzavreté dohody sú absolútne neplatnými právnymi úkonmi ako aj so záverom, že medzi žalobcom a žalovaným nevznikol ich uzatvorením faktický pracovný pomer a poukazom na to, že sporné dohody boli uzatvorené v rozpore so zákonom ŠPF a štatútom fondu a preto žalovaný ako člen rady fondu nikdy nemohol byť zamestnancom fondu a teda žalovaný nikdy nezískal status zamestnanca, čo vylučuje aplikáciu § 17 ods. 3 Zákonníka práce, pričom nesprávnosť právneho posúdenia podľa názoru dovolateľa spočíva v tom, že ustanovenie § 5 ods. 4 zákona o ŠPF má čisto organizačný charakter upravujúci jednu z podmienok členstva v rade fondu a to, že osoba, ktorá je zamestnancom fondu nemôže sa stať členom orgánov fondu, to znamená, že členmi rady fondu nemôžu byť zamestnanci pracujúci vo fonde v pracovnom pomere. Z uvedeného vyplýva, že porušenie tohto ustanovenia § 5 ods. 4 Zákona o ŠPF môže mať tak dôsledok len vo vzťahu k výkonu funkcie člena orgánov fondu napr. môže mať za následok stratu funkcie člena rady fondu v prípade, že by sa členom rady fondu stal zamestnanec fondu. Považoval za neprípustný taký výklad ustanovenia § 5 ods. 4 Zákona o ŠPF, že by pod sankciou neplatnosti vyplýval z tohto ustanovenia zákaz pre členov rady fondu obstaráť a poskytovať pre fond nad rámec výkonu svojej funkcie iné plnenia na základe súkromnoprávných vzťahov medzi fondom a členom rady fondu napr. formou dohody o vykonaní práce. Odvolací súd ani súd prvej inštancie sa touto argumentáciou vôbec nezaoberal. Okrem toho zákon o ŠPF neupravuje definíciu pojmu zamestnanec na účely ustanovenia § 5 ods. 4 a preto nie je zrejmé, či zákonodarca pod pojmom zamestnanec mal na mysli zamestnanie v širšom zmysle podľa § 11 Zákonníka práce alebo len osobu vykonávajúcu prácu v pracovnom pomere na základe pracovnej zmluvy. Vzhľadom na to, že zákon v ustanovení § 5 ods. 4 ustanovuje, že riaditeľ fondu je zamestnancom fondu a teda túto úlohu vykonáva v riadnom pracovnom pomere, dovolateľ sa priklonil k názoru, že pod pojmom zamestnanec fondu mal zákonodarca na mysli zamestnanca v riadnom pracovnom pomere a nie zamestnanca pracujúceho na základe dohody o vykonaní práce.

17. Že činnosť žalovaného mohla spadať aj pod iný druh právneho vzťahu, to znamená mohlo ísť o zmluvu o dielo ale nepomenovanú zmluvu, pričom z uvedeného vyplýva, že ak aj súd vyhodnotil sporné dohody o vykonaní práce ako absolútne neplatné avšak svojimi náležitostami spĺňali tieto dohody náležitosti iného právneho úkonu napr. zmluvy o dielo, ktorý je platným právnym úkonom, nastávajú účinky tohto iného úkonu, keďže tento druhý právny úkon má rovnaký účel, to znamená zodpovedá vôli konajúcich osôb (§ 41a ods. 1 Občianskeho zákonníka).

V prípade ak by dovolací súd posudzoval platnosť sporných dohôd aj z pohľadu ustanovenia § 3 ods. 8 Zákona o ŠPF podľa ktorého sú členstvo a funkcie v rade fondu čestné, dovolateľ mal za to, že ani z uvedeného ustanovenia nevyplýva neplatnosť týchto dohôd, pretože z ustanovenia § 3 ods. 8 Zákona o ŠPF vyplýva, že čestný je výkon funkcie člena rady fondu, ak člen rady fondu vykonáva úlohy spadajúce do pôsobnosti rady fondu. Pokiaľ teda člen rady fondu vykonáva pre fond činnosti na základe napr. aj sporných dohôd, ktoré svojou povahou nespádajú do rámca výkonu funkcie člena rady fondu nejestvuje žiadna prekážka, aby nebol člen rady fondu za tieto činnosti odmeňovaný. Dostatočne žalovaný preukázal, že činnosti vykonávané na základe sporných dohôd nespádali ani v jednom prípade do výkonu funkcie žalovaného ako člena rady fondu. Bez povšimnutia odvolacieho súdu zostala argumentácia žalovaného v odvolaní o potrebe posúdenia otázky platnosti sporných dohôd z pohľadu vyšších, t. j. ústavných princípov poukazujúcich pritom na čl. 35 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého majú občania právo na prácu. Nebolo úmyslom zákonodarcu sankcionovať porušenie ustanovenia § 5 ods. 4 Zákona o ŠPF neplatnosťou pracovnoprávneho vzťahu ale zabrániť tomu, aby sa osoba v pracovnom pomere vo fonde stala členom orgánu fondu, pričom ak by k takejto situácii prišlo malo by to za následok stratu funkcie člena orgánu fondu. Takýto výklad predmetného ustanovenia sa preto javí ako ústavne konformný. Dovolateľ mal za to, že sporné dohody nie sú v rozpore so zákonom ani ho neobchádzajú a ani sa nepriečia dobrým mravom, teda nie sú absolútne neplatnými právnymi

úkonmi. Hoci v podanom odvolaní žalovaného je uvedená značne rozsiahla argumentácia a aplikovateľnosti ustanovenia § 17 ods. 3 Zákonníka práce na daný prípad, odvolací súd sa uvedenej argumentácii venoval len jedinou vetou. Zopakoval, že na pracovnoprávne vzťahy založené dohodami o vykonaní práce sa vzťahuje ustanovenie prvej časti Zákonníka práce a teda aj § 17 ods. 3 Zákonníka práce, ktoré poskytuje zvýšenú ochranu zamestnancom pred následkami neplatnosti právneho úkonu v prípade, ak neplatnosť nespôsobí zamestnanec výlučne sám. Toto ustanovenie sa vzťahuje na absolútnu neplatnosť právnych úkonov ako aj na relatívnu neplatnosť právnych úkonov bez ohľadu na to, či dôvodmi tejto neplatnosti sú dôvody zakotvené v Občianskom zákonníku alebo Zákonníku práce. V prípade každej spornej dohody o vykonaní práce, táto dohoda vznikla a teda založila pracovnoprávny vzťah avšak je postihnutá neplatnosťou. Neplatným právnym úkonom môže byť len taký, ktorý vznikol, to znamená existuje, len s ním právo nespája právne dôsledky. Odvolací súd ako aj súd prvej inštancie v otázke toho, či žalovaný sa stal zamestnancom fondu alebo nie si protirečí, keď v napadnutom rozhodnutí odvolacieho súdu odvolací súd uvádza, že uzatvorením spornej dohody vznikol medzi žalobcom a žalovaným pracovnoprávny vzťah, čím došlo k porušeniu ustanovenia § 5 ods. 4 Zákona o ŠPF a v časti napadnutého rozhodnutia odvolací súd zdôvodňuje nemožnosť aplikácie ustanovenia § 17 ods. 3 Zákonníka práce z dôvodu, že medzi účastníkmi nevznikol platný pracovnoprávny vzťah a teda žalovaný nezískal štatút zamestnanca. Z dôvodu uvedených rozporov nie je teda zrejmé, ktorý z týchto právnych záverov je správny, z pohľadu právneho posúdenia odvolacieho súdu je teda v tejto časti odôvodnenie zmätočné. V prípade akceptácie právneho názoru odvolacieho súdu, že absolútna neplatnosť uzatvorených dohôd, pracovnoprávny vzťah nevznikol by sa žiadny zamestnanec nemohol dovolávať ochrany podľa § 17 ods. 3 Zákonníka práce. K otázke absolútnej neplatnosti dohody o vykonaní práce zaujal stanovisko aj judikát pod R 19/1997 s poukazom na uvedený judikát, tento vylučuje právny názor odvolacieho súdu, že v prípade absolútne neplatnej dohody o vykonaní práce nevznikol pracovnoprávny vzťah. Pokiaľ ide o posúdenie, kto spôsobil neplatnosť sporných dohôd, či žalobca ako zamestnávateľ alebo žalovaný ako zamestnanec, ich neplatnosť jednoznačne výlučne spôsobil žalobca, ktorý inicioval ich uzatvorenie. V prípade, ak by dovolací súd dospel k záveru, že neplatnosť týchto dohôd čiastočne spôsobil aj žalovaný mal za to, že je splnená podmienka, kedy je možné zo strany žalovaného domáhať sa ochrany podľa § 17 ods. 3 Zákonníka práce.

18. Konštatovanie odvolacieho súdu, že ak žalovaný vykonával činnosti z dohôd o vykonaní práce v prospech fondu a tak fond od neho prijal iba plnenie, ktoré mu vyplýva z titulu výkonu jeho čestnej funkcie člena rady, pričom žalovaný je povinný žalobcovi vrátiť ním poskytnuté finančné plnenie, keďže činnosti vykonávané žalovaným na základe sporných dohôd boli súčasťou jeho funkcie člena rady fondu, nesprávnosť právneho posúdenia podľa názoru dovolateľa spočíva v tom, že vzhľadom na vyššie prezentovaný právny názor, že činnosti, ktoré žalovaný na základe sporných dohôd pre žalobcu vykonával nesúviseli s výkonom jeho funkcie člena rady fondu v prípade konštatovania absolútnej neplatnosti dohôd došlo v zmysle ustanovenia § 457 Občianskeho zákonníka k vzniku bezdôvodného obohatenia sa aj na strane žalobcu. S poukazom na § 457 OZ vzniká priamo zo zákona synalagmatický záväzok podľa ktorého každému z účastníkov neplatnej zmluvy sa zakladá právo na vydanie toho, čo poskytol druhej zmluvnej strane a povinnosť vrátiť plnenia, ktoré sám dostal podľa tejto zmluvy. Z uvedeného dôvodu je povinnosť žalovaného vrátiť žalobcovi ním poskytnuté peňažné plnenia podmienená povinnosťou žalobcu vrátiť žalovanému ním poskytnuté plnenia, ktoré spočívali v riadnom vykonaní činnosti, ktoré boli predmetom sporných dohôd. Keďže žalobca už spotreboval plnenia poskytnuté žalovaným a nie je už možné tieto vrátiť v zmysle § 458 ods. 1 druhá veta OZ vzniká žalobcovi povinnosť poskytnúť žalovanému peňažnú náhradu za plnenia, ktoré mu žalovaný poskytol.

19. Konštatovanie odvolacieho súdu, že aj žalobcom uvádzané úkony právnej služby, vyjadrenia zo dňa 20.8.2013, vyjadrenia z 30.5.2014, vyjadrenia zo 17.6.2014, vyjadrenie z 21.7.2017 a vyjadrenie z 26.8.2014 sú z hľadiska ich obsahu účelné a dôvodné, majúce význam pre merito veci a preto odvolací súd priznal žalobcovi náhradu trov právneho zastúpenia aj za predmetné úkony, nesprávnosť právneho posúdenia spočíva podľa dovolateľa v tom, že všetky skutočnosti, ktoré právny zástupca žalobcu oznamoval súdu vyššie spomínanými podaniami mal možnosť prezentovať na pojednávaniach, ktorých bolo v konaní na súde prvej inštancie niekoľko, pričom má za to, že právny zástupca postupoval účelovo v snahe navýšiť si trovy právneho zastúpenia. Pritom poukázal v podrobnostiach na celý obsah

spisového materiálu, najmä na písomné podania žalovaného, v ktorých svoju argumentáciu obsiahnutú v tomto dovolaní podrobne zdôvodňuje. Ďalej poukázal, že všeobecné súdy rozhodovali približne 17 právnych sporov s totožným skutkovým a právnym základom ako je predmetný spor, pričom najvyšší súd doposiaľ ako dovolací súd rozhodoval v troch prípadoch, kde v dvoch prípadoch bolo dovolanie odmietnuté ako neprípustné - 2 Cdo 89/2014 a 6 Cdo 95/2016, v jednom prípade dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie z dôvodu vady podľa § 237 písm. f) vtedy platného OSP, pričom z predmetného rozhodnutia nevyplývajú odpovede odvolacieho súdu na sporné právne otázky - išlo o uznesenie 5 Cdo 435/2014.

20. Vzhľadom na to žiadal, aby dovolací súd podľa § 449 CSP zrušil rozsudok krajského súdu a v prípade, že nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, aby zrušil aj rozsudok Okresného súdu v Bratislave II a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, alebo aby zmenil rozsudok Krajského súdu v Bratislave a žalobu v celom rozsahu zamietol a priznal žalovanému právo na náhradu trov konania, vrátane trov odvolacieho a dovolacieho konania.

21. K dovolaniu sa písomne vyjadril žalobca. Žalobca mal za to, že otázka plynutia subjektívnej premľacej doby už bola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená a odvolací súd sa od ustálenej rozhodovacej praxe neodklonil. Dovolací súd k otázke plynutia subjektívnej premľacej doby nerozhodoval rozdielne. Zo zhodnotenia Občianskoprávneho kolégia NSSR zo dňa 21.12.1978 pod sp. zn. Cpj. 37/78 (R 1/1979) vyplýva, že pokiaľ ide o plynutie subjektívnej premľacej doby správne postupujú súdy vtedy, ak sa začiatok jej behu považuje deň, keď účastník zistil neplatnosť zmluvy. Zároveň v skutkovo a právne obdobnej veci už rozhodoval Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutím 5 Cdo 435/2014, ktorý zrušil rozsudok Krajského súdu v Žiline 11 CoPr 7/2014, pričom v predmetnom rozhodnutí neuviedol, že by žalovaný nárok bol premľaný. S poukazom na uvedené nie je splnená podmienka zákonnej prípustnosti podania dovolania voči rozsudku krajského súdu a návrh by mal byť odmietnutý s poukazom na § 447 písm. c) CSP. Poukázal aj na rozhodnutia súdov nižšej inštancie, z ktorých vyplýva, že uplatnený nárok, ktorý je obdobný nároku prejednávanému v tomto konaní nie je premľaný.

22. Pre prípad, že sa dovolací súd nestotožní s dôvodmi pre odmietnutie dovolania, žalobca uvádza, že jeho nárok bol uplatnený včas a to pred uplynutím objektívnej aj subjektívnej premľacej doby

22.1. Vo vzťahu k tomu, že práce ktoré boli, resp. mali byť vykonané na základe spornej dohody o vykonaní práce spadali do zákonom a štatútom vymedzeného rámca úloh a člena rady fondu. Žalobca mal za to, že obsahom sporných dohôd o vykonaní práce boli činnosti, ktoré svojím charakterom spadali do rámca výkonu funkcie člena rady fondu, pričom uvedený právny názor vyplýva aj z rôznych rozhodnutí súdov nižšej inštancie, ktoré už tvoria súčasť prejednávaného súdneho spisu. Žalobca poukazuje na obsah rozhodnutia NSSR 5 Cdo 435/2014.

22.2. Vo vzťahu k tomu, že dohody o vykonaní práce sú absolútne neplatnými právnymi úkonmi a ich uzatvorením nevznikol faktický pracovný pomer neobstojí argumentácia žalovaného spočívajúca v tvrdení, že ak by žalovaný nikdy nenadobudol postavenie zamestnanca, dohody o vykonaní práce by nemohli byť v rozpore s § 5 ods. 4 zákona o ŠPF, táto argumentácia je zavádzajúca, žalovaný status zamestnanca nikdy nenadobudol pre zákonnú prekážku a to ustanovenia § 5 ods. 4 zákona o ŠPF, nemôže sa teda dovoľávať ochrany, ktorú osobám v reálnej pozícii zamestnanca poskytuje Zákonník práce. Uzatvorenie dohody o vykonaní práce je v priamom rozpore so zákonom o ŠPF a preto sú s poukazom na občiansky zákonník neplatné, nejedná sa tu o žiadnu neplatnosť v pracovnoprávných vzťahoch. Žalobca má za to, že režim Zákonníka práce je v danom prípade vylúčený a tým aj použitie ustanovenia § 17 ods. 3 Zákonníka práce. Žalobca má jednoznačne za to, že sporné dohody o vykonaní práce sú v rozpore s § 5 ods. 4 Zákona o ŠPF a preto sú neplatné. Dôsledkom neplatného právneho úkonu je stále len vznik bezdôvodného obohatenia v zmysle občianskeho zákonníka.

Vo vzťahu k trovám konania uviedol, že týmito namietanými podaniami poukázal na rozhodnutia iných súdov, ktoré rozhodovali v skutkovo a právne totožných veciach, pričom žalobca je oprávnený a zároveň povinný uviesť všetky skutočnosti, ktoré považuje za dôležité a hodné osobitného zreteľa pre rozhodnutie vo veci samej. Vzhľadom na uvedené žiadal dovolanie odmietnuť, v prípade, že sa nestotožní dovolací súd s právnym názorom žalobcu dovolanie zamietnuť. Žalobca si zároveň uplatnil

náhradu trov dovolacieho konania.

23. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné, a preto ho odmietol (§ 447 písm. c/ a f/ CSP).

24. V danom prípade žalovaný vyvodil prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

25. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

25.1. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková), ktorá musí mať zreteľné charakteristické znaky. Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie, ktorej neviedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. V prípade dovolania podaného v zmysle tohto ustanovenia je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (porovnaj napríklad sp. zn. 1 Cdo 126/2017, 2 Cdo 225/2016, 3 Cdo 235/2016, 4 Cdo 89/2017, 5 Cdo 12/2017, 7 Cdo 20/2017, 8 Cdo 73/2017).

25.2. Ak dovolací súd má riešiť právnu otázku, ktorou sa dovolací súd ešte nezaoberal (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP), tak v zmysle vyššie citovaných zákonných ustanovení je povinnosťou dovolateľa ako procesnej strany a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom, uviesť ako ju riešil odvolací súd a b/ uviesť ako mala byť táto otázka správne riešená (viď uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 146/2017 z 22. februára 2018).

25.3. Pred posúdením samotného „vyriešenia právnej otázky“ (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) dovolací súd opakovane uvádza, že správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); skutková okolnosť (t. j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je irelevantná.

25.4. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania veci, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, jej aplikácie na podklade skutkových zistení (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 218/2017, 3 Cdo 150/2017, 4 Cdo 7/2018, 4 Cdo 32/2018, 7 Cdo 99/2018).

25.5. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. V prípade absencie náležitého vymedzenia právnej otázky najvyšší súd nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd.

25.6. Dovolateľ v dovolaní vo vzťahu k nesprávnemu právnomu posúdeniu veci s poukazom na § 421 ods. 1 písm. b) CSP namietal - nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom považoval právne posúdenie súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu otázkou plynutia premlčacej doby, pričom dovolateľ

bol toho názoru, že nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia v danom prípade bol premlčaný z dôvodu uplynutia subjektívnej premlčacej lehoty na uplatnenie tohto práva. Nesúhlasil s názorom, že na základe memoranda vypracovaného právnym zástupcom žalobcu sa žalobca dozvedel o neplatnosti sporných dohôd - 5.10.2011. V tomto smere poukazyval aj na to, že v texte memoranda nie je ani jediná zmienka o neplatnosti uzatvorených dohôd, s ktorou námietkou sa odvolací súd žiadnym spôsobom nevysporiadal. Podľa jeho názoru subjektívna premlčacia lehota v okolnostiach posudzovanej veci začala plynúť od okamihu vyplatenia odmien žalovanému.

26. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b) CSP musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). So zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie taká otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napr. Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine) ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Sama polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Ak teda procesná strana v dovolaní prípustnosť, ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b) CSP nevymedzí právnú otázku dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach, v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo byť neefektívne a neobsahujúce zákonom určený cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky preto nemôže najvyšší súd pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd.

27. Žalovaným v dovolaní nastolenou otázkou začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby, t. j., kedy sa žalobca dozvedel, že uzavreté dohody o vykonaní práce sú neplatné a že vyplatením finančných prostriedkov na základe neplatných dohôd vzniklo bezdôvodné obohatenie, sa najvyšší súd už zaoberal vo veci sp. zn. 7 Cdo 158/2017 a sp. zn. 7 Cdo 153/2019. Súdných sporov na podobnom skutkovom a právnom základe je viacero a všetky tieto boli iniciované na základe vypracovaného memoranda k problematike uzatvárania dohôd o vykonaní prác členmi rady a dozornej rady fondu z 5.10.2011. V uvedených veciach sa žalobca na rovnakom skutkovom základe domáhal od iných členov rady fondu vrátenia bezdôvodného obohatenia, pretože uzavreté dohody o vykonaní práce boli neplatné. Najvyšší súd v rámci žalovanými podanými dovolaniami v oboch veciach (sp. zn. 7 Cdo 158/2017 a sp. zn. 7 Cdo 153/2019 už uviedol, že nastolená otázka - kedy sa oprávnený dozvedel nielen skutkové okolnosti vedúce k záveru, že došlo k bezdôvodnému obohateniu, ale aj to, že došlo k naplneniu niektorej skutkovej podstaty bezdôvodného obohatenia (tu plnením z neplatného právneho úkonu) - nemá charakter otázky právnej, ale skutkovej, ktorá je z dovolacieho prieskumu podľa § 421 CSP vylúčená. Z tohto dôvodu je v tejto časti dovolanie neprípustné a preto bolo odmietnuté postupom podľa § 447 písm. f) CSP.

28. Vo vzťahu k namietanému nesprávnemu právnemu posúdeniu veci - k neprípustnému a extenzívnemu výkladu zákonom vymedzených činností spadajúcich do funkcie člena rady fondu a tiež nesprávneho právneho posúdenia veci vo vzťahu k posúdeniu, že uzavreté dohody uzatvorené medzi žalobcom a žalovaným boli absolútne neplatné (§ 39 OZ), resp. že malo dôjsť aj k aplikácii § 17 ods. 3 Zákonníka práce.

29. Odvolací súd, ale i súd prvej inštancie (jeho právne závery majú pre dovolacie konanie tiež svoj význam - pozri § 387 ods. 1 a 2 CSP, pozn.) v posudzovanej veci založili svoje právne závery na dvoch kľúčových dôvodoch, pre ktoré (čiastočne) vyhovel žalobe proti žalovanému.

29.1. Prvým bola skutočnosť, že z obsahu vykonaného dokazovania nevyplývalo, resp. sporové strany (najmä žalovaný) toto nepreukázali, že žalovaný v rámci uzavretých dohôd o vykonaní práce vykonal pre žalobcu (aj) práce, ktoré nevyplývali z jeho funkcie člena Rady fondu, resp., že činnosti, ktoré sa žalovaný na základe uzavretých dohôd zaviazal vykonávať spadajú do pôsobnosti Rady fondu, ktorej bol

žalovaný členom, pričom funkcia člena Rady fondu bola čestná, t. j. nehonorovaná (pozri bod 66. a 67. odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia).

29.2. Druhým bola skutočnosť, že medzi účastníkmi nevznikol ani pracovnoprávny vzťah, resp. faktický pracovný pomer (faktická závislá práca) založený na základe neplatného právneho úkonu, keďže dohody o vykonaní práce boli pre rozpor s § 39 OZ absolútne neplatnými právnymi úkonmi. Preto ani neprichádzal do úvahy postup podľa § 17 ods. 3 ZP.

30. K žalovaným nastolenej dovolacej otázke o aplikovateľnosti § 17 ods. 3 Zákonníka práce v danej veci je reálna pochybnosť o tom, či ide o otázku právnú ale skutkovú, keďže jej zodpovedanie nižšími súdmi, teda či mohlo alebo nemohlo ísť o faktický pracovný pomer (faktickú závislú prácu) sa viazalo v prevažujúcom rozsahu na proces zisťovania skutočného stavu a samotné dokazovanie (napr. svedecké výpovede, listinné dôkazy). Takto zistením a dokazovaním ustálený skutkový základ sporu (resp. takto vyriešená otázka skutkovej povahy) nemožno v dovolacom konaní úspešne spochybňovať v rámci podaného dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP. Rovnako je to aj v prípade nastolenej dovolacej otázky vo vzťahu k zaradeniu prác zo strany žalovaného na základe sporných dohôd, ktoré mali súvisieť s pôsobnosťou rady fondu aj v tomto smere dovolací súd konštatuje, že v predmetnom prípade ide o otázku zisťovania skutkového stavu veci, ktoré nemožno v dovolacom konaní úspešne spochybňovať v rámci podaného dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP. Dovolateľ v dovolaní vyjadril svoj zásadný nesúhlas s názorom odvolacieho súdu (ako aj súdu prvej inštancie) ohľadom vyhodnotenia neplatnosti sporných dohôd a kompetencií člena rady fondu, za výkon ktorých mu nepatrí odmena, nakoľko predmetná funkcia je nehonorovaná. Uvedený záver súdov nižších inštancií bol výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo, a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov súdy viedli k právnemu záveru a prijatiu ich rozhodnutia o vyhovení žalobe na vydanie bezdôvodného obohatenia.

31. Ani štvrtá dovolacia námietka vo vzťahu k ustanoveniu § 457 Občianskeho zákonníka, t. j. tvrdenie, že aj na strane žalobcu došlo k bezdôvodnému obohateniu má povahu vo vykonanom dokazovaní pred súdom prvej inštancie, ktorý v tomto smere konštatoval, že plnenie, ktoré poskytol žalovaný žalobcovi na základe neplatných dohôd o vykonaní práce nie je dôvodné žalobcovi vrátiť, keďže súd mal za preukázané, že toto plnenie vykonával žalovaný v rámci výkonu svojej funkcie člena rady fondu. Aj uvedené vyplýva z vykonaného dokazovania, resp. zisteného skutkového stavu, ktorý nemožno v dovolacom konaní úspešne spochybňovať v rámci podaného dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP.

32. Čo sa týka dovolacej námietky vo vzťahu k napadnutému výroku rozhodnutia krajského súdu o trovách konania, ktorým odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výroku o trovách konania, ktoré dovolateľ napadol pre nesprávne právne posúdenie s poukazom na § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolací súd udáva, že dovolanie s poukazom na § 421 ods. 2 CSP podľa ktorého dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n). Dovolanie proti takémuto uzneseniu s poukazom na § 357 písm. m) CSP je prípustné aj s poukazom na rozhodnutie Ústavného súdu SR I. ÚS 275/2018 podľa § 420 písm. f) CSP, ktorý dovolací dôvod však dovolateľ vo svojom dovolaní neuplatňoval (rovnako aj uznesenie NS SR sp. zn. 3 Cdo 221/2016).

33. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti je dovolanie žalovaného neprípustné s poukazom na § 447 písm. c) a f) CSP.

34. V uznesení, ktorým bolo dovolanie odmietnuté nemusí dovolací súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania odôvodniť (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

35. Toto uznesenie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.